

helebarda. In morda je danes naša največja »bolečina« prav v tem, da njihovih viteških posegov ne moremo doživeti kot zavezujoč imperativ avtoritete. Popolnoma se zavedam, da po sredi ni generacijski prelom, pač pa estetski in ravno zaradi tega je ta implicitna muka toliko bolj brezizhodna.

Kar pa zadeva samo mladost in neafirmiranost, mislim, da ju ne moremo občutiti kot breme, ki nam ne pusti do osrednjih slovenskih kulturnih dogodkov. Lepo bi bilo, ko bi tudi mladi sami v tej cvetoči dobi opravljali lastne literarne razvratnosti z večjo nežnostjo in z več občutka za ironijo. Motijo se namreč tisti mladeniči, ki upajo, da prav danes s svojimi nastopi v kateremkoli smislu spočenjajo prevratniško literaturo. Take reči so nam pripravili starejši mladi možje in na nas je, da spoštujemo nujnost njihovih ekscesov in estetsko oskrunimo svoje občudujoče zasledovanje.

Peter Kolšek

Sporočila

Meta
Kušar

SPOROČILO II

Če hočeš,
da sem spet tam,
kjer me vidiš,
me vrni z vso močjo.
Poskusi samo, če si želiš!
Potem
mi pusti željo,
da ti vrnem cvetočo,

ko me pokličeš.
Nikoli več ne bom
včerajšnja.

SPOROČILO III Počasi
grem proti svetlobi
in potlej sama teče vame.
Veke pijejo
z dolgimi požirki,
da se ustnice sklenejo
z najvišjim dihom.
V odprtih rokah
začutim
oba.

SPOROČILO IV Izzivaš me z molčanjem
in s smehom brez pričakovanja,
ki te izogne mojim dlanem.
Tvoja senca laže,
zjutraj me spotakne
in ne morem vsega delati tako,
kot te budim iz sanj.
Če se ne bojim,
odpade težka rja,
da s svetom zelenim,
da se ljubim z oblaki in z mladim listjem.
Upam si —
zvečer najlažje zbudim žensko v tebi.
Čakam noč,
da izginejo sledi
neizživetih življenj.

SPOROČILO V Najbrž
še v starih sanjah stojim,
mižim,
gledam,
pišem,
mižim.
Potem se zbudim in
ni odgovora;
v sanjah je ostal —

Kadar spregledam prekmalu,
vse izgubim.
Zato mižim mižim,
poljubljam, mižim . . .

DVA VEČERA
ENEMU ČLOVEKU

Mirno se splakuje dan
z obrežja,
na perutnici rjave race
se ujameta dva pogleda.
Kljun se blešči
in vodne trave v njem.
Ko zleti iz najine misli,
se pogleda strneta.
Nič.
Samo dva človeka vesta,
da sta najbližje.

TISOČERO ROJSTVO

Za dan prinašajo darila:
močne, lepo tkane rjuhe,
temna skodelica obstoji na polici,
velike in male cvetlice se ogledujejo v njej;
poznajo se
in vendar so iz različnih vrtov.
Nekdo prinese pero,
ki poje, če piše,
ker pozna govorico mojih prstov
od vekomaj.
Dan brez tihega darila,
ki bi šlo skozi zaporedja življenj.

Pa pride dan,
pravi dan,
še preden postane luna najmanjša
in rjuhe zadišijo po ljubezni
in skodelica polna dežja je požirek noči
in cvetje šepeta govorico vseh svetov.

Mirna in vsa sprejemam —
prav nič manj si nisva dala,
kot sva si vzela.

Pesem mora v življenje

Ob svoje tekste ali Sporočila, ki govorijo o meni, lahko postavim le še en tekst, ki bo spet govoril o meni. Toda manj obsegajoče, ker to ne bo pesem, ampak bo nizanje misli; z vrstno-vrstnega stališča bo to postavljanje besed ob besedo drugačno.

Ne bom se kakorkoli gojeno omejevala, ker se lahko zgodi, da bi bil potem v-tis drugačen od tega, kar ta v-tis sploh omogoča. Ta umetna zamejevanja porabljajo energijo, ki pa jo raje uporabim za približevanje k premagovanju tistih mej, ki se mi kot racionalnemu človeku (zaenkrat je ta del še bolj razvit kot vsi ostali) postavljene.

Polno emocionalno in miselno aktivnost *m o r a m* imeti za vsak dan. Bolezen družbe eksistira, ampak inflacija vrednot še ni zajela vseh ljudi. Niso vsi izgubljeni med izgubljenimi. Resda nemalokrat verovanje v vest, prijateljstvo in »dobro djanje« sproža nasmeške, pa še vse kaj drugega, ampak če se poskušam soočiti z vzroki in posledicami, če se ne odrekam ustvarjalnosti in transcendiranju samega sebe, me take reakcije ne morejo trajno zмести.

Pesmi niso mamilo, ne moje in ne druge, kot tudi kakršnekoli umetnosti ne jemljem kot beg ali umik pred časom in soočenjem. Nasprotno, misel ali občutek, ki se moram z njima toliko aktivno ukvarjati, da ju pošljem kot dojemljivo sporočilo prijatelju, aktiven odnos do časa in intenzivnejše soočanje s svetom. Neznanim svetom.

Ne maram, da so vse te stvari le za včasih, da so to neki občasni položaji. To je stanje. Hočem in moram ustvarjati na vseh nivojih, za katera imam orodje in obvladam pravila dela.

To ni nič, da »pesnika« neustreznost vsega, kar ni on, moti, svoje neustreznosti pa ne zazna.

Če si v sobi uredim cvetje ali predmete, potem to cvetje in te predmete doživljam in dokaz tega doživljanja in odnos do življenja teh stvari in rastlin se kaže v obliki te urejenosti. Ne vidim kake globlje razlike med takimi dejanji in med pesmijo, ki jo napišem. Toliko podobnosti je, da prvo omogoča drugo ali pa obratno. Ni možno drugega kot tvorno sožitje. Tudi ta urejenost je pesem. Sporoča Človeku. Vedno gre za delo s samim sabo in seveda za delo s svetom, ki je tudi v Človeku.

Mnogokrat gre res za čisto prava sporočila, poslana, ki sporočajo in odgovarjajo: kje, kako, zakaj?

Nujno je, da gredo do Človeka, ker so zato nastala. Ne pustim jih spraviti ob življenje. Da pa niso kako drugače dana, manj intimno in bolj razširjeno, je vzrok največkrat v okolici, ki ne dela s seboj, ampak z drugimi in zato stoji na neustreznem, zame ne več sprejemljivem nivoju za dajanje.

Nekoliko poudarjeno povedano: to je zavarovanje pred tistimi, ki niso zmogni razumeti, kot bi bilo potrebno (to je na istem nivoju) in izogčenje nepotrebnim posledicam, ki lahko kaj rade precej zaposlijo, vendar neefektivno.

Da se povrnem k prvi zahtevi: to je, da mora pesem v življenje. S tem mislim, da je sleherno ustvarjalnost potrebno rešiti rezervatorstva.

Če se literatura bere le v literarnih rezervatih (poezija je tu izpostavljena tej »skrbi« bolj od proze), to je pri urah slovenščine ali na vseh vrstah proslav, potem pesem ne izpolni namena. Vsaj moja ga ne bi. Mislim, da tudi slike ne dosegajo življenja v galerijskih rezervatih; v nešteti izobraževalnih, zdravstvenih in drugih javnih zgradbah ter domovanjih pa težko najdemo sledi o tej vrsti umetnosti.

Težko tudi razumem pesnika, ki ga v pesmih tare »izpraznjenost besede«, prav nič pa ga ne tare odgovarjati z izpraznjenimi besedami, s klišeji, v polemiki. Poleg tega, da v njegovih subtilnih pesmih komajda najdemo sledi telesnega življenja, pa se v javnem prerekanju izkaže, ne le da je to telesno življenje kar se da živo, ampak je tudi kar se da neobrzdano.

Ne preprečujem, da bi moja sporočila ne bila moja. Trudim se, da so čimbolj moja.

Kažejo stopnjo moje (ne)ukrotitve.

Zelo subjektivna so, saj so namenjena izbranim; toda sleherna subjektivnost ima splošnost, ki lahko neomejeno korespondira z neizbranimi.

Prepričana sem, da je aktivnost omogočena, možno je odgovarjanje. Sleherni sprejem sproži odgovor. Aktivno ne odločam o tem, kakšen naj bo, predvsem je važno, da je.

Vsakdo pa ga dela s svojim orodjem in s svojim mojstrstvom.

Meta Kušar

Janez
Pipan

Črtomirove poslednje sanje

(Odlomek iz romana)

Prezgodaj je še, dosti prezgodaj za prebujitev. Navadno se je zbujal okrog poldneva in odhajal ven, stopal tja, kamor osvetlitev niti slučajno ne seže več in prav nobena stvar ni več pomembna. Zvečer pa je spet prihajal. Kako je bilo to. Nekaj se je pritihotapilo iz daljave, nekaj, kar je prinašalo hlad in tresavico, prihulilo se je tako strahoma in nezaupljivo, da je bilo slišati le trepetanje. Preden je stopila pod balkonček,

se je senca ustavila in se nekajkrat zavrtela na mestu okoli sebe; njena sapa je kot pasje ovohavanje bežala nekam proti višinam. Če ni bilo nič in ker ni bilo nič, je stopila pod balkonček, ki je metal mrakobno senco na tla,